

Tradiční lidová kultura regionů Klatovy – Cham

Průvodce expozicí

V posledním období, především po roce 2000, se malá pošumavská obec Chanovice zaměřuje rovněž na propagaci projevů tradiční lidové kultury, a to jak pro prostor Plzeňského kraje, tak pro Českou republiku. Tyto zdejší projekty a aktivity vznikaly díky dlouhodobé spolupráci místní samosprávy a Vlastivědného muzea Dr. Hostaše v Klatovech, p. o.

Nejdříve se ale musíme vrátit do roku 1994, kdy byly na louce za jižním okrajem obce položeny základy prvních dvou objektů lidové architektury. Vznikl tak dlouhodobý projekt výstavby skanzenu pro oblast jihozápadních Čech, který od samého začátku chápeme především jako záchranný pro ohrožené stavby lidového stavitelství v okresech Klatovy, Plzeň-jih a Rokycany.

Dalším takovýmto počinem byl Den řemesel, jehož tradice byla založena v roce 2003. Cílem klatovského muzea bylo při něm předvést řemeslnou, lidově řemeslnou a podomáckou výrobu, jež se zachovala nebo byla revitalizována v západních Čechách. Vedle řemeslníků z Plzeňského kraje na tuto přehlídku přijíždí na pozvání také 15–20 Nositelů tradice lidových řemesel z celé republiky. Jsou to řemeslníci, jimž ministr kultury České republiky udělil uvedený titul za zásluhy na udržování, rozvíjení a předávání znalosti řemeslných technologií.

Navazujícím výstupem v této oblasti bylo v roce 2005 zpřístupnění expozice Galerie Nositelů tradice lidových řemesel, která českým a zahraničním návštěvníkům představuje všechny nejlepší domácí výrobce v oboru lidových uměleckých řemesel. V tomto případě jde nejen o praktické naplňování úkolů vládních usnesení, ale také i o hledání cest k maximálnímu, kvalitnímu a smysluplnému využití místního zámeckého areálu, který vlastní, spravuje a provozuje Obec Chanovice. Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech, p. o., každoročně aktualizuje tuto expozici o výrobu nových Nositelů tradice lidových řemesel České republiky. Představované téma má však hlubší, nadregionální a nadčasový význam. Jde o představení titulem oceněných řemeslníků, prezentaci jejich umu a výroby, jimiž navazují na původní a tradiční technologie výroby, ale také o formu společenského ocenění Nositelů tradice lidových řemesel, o propagaci této české verze mezinárodního projektu UNESCO „Žijící lidské poklady“. Samotná expozice je nadále propagována, měla by být pro návštěvníky atraktivní; výstupem projektu je i zvýrazňování informovanosti o vynikajících lidových řemeslnících i expozici samotné.

Časově posledním významným počinem je pak společný projekt „Tradiční lidová kultura regionů Klatovy – Cham“ realizovaný s kolegy z Odboru kultury a muzeí Zem-

ského úřadu v Chamu, číslo projektu 323. Projekt byl připraven již v roce 2019, ale dotační podpory z Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020 se mu dostalo až počátkem roku 2021. Jeho cílem je především zmobilizovat všechny dosavadní aktivity a přeměnit je ve výstupy, které veřejnosti představí tradiční lidovou kulturu na české i bavorské straně Šumavy v územním prostoru okresů Klatovy a Cham. V menší expozici ve skanzenu v Chánovicích tak dostanou prostor řemeslníci ocenění Radou Plzeňského kraje titulem Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje, ale také nositelé statků nemateriální lidové kultury. Jedná se o to nejlepší a nejhodnotnější, co v oblasti tradiční lidové kultury v kraji máme. Expozici doplní zastoupení několika bavorských řemeslníků, dále vydání několika tiskovin, zpracovaná databáze umístěná do informačních kiosků, možnost digitálních her a informací z oboru tradiční lidové kultury pro děti a mládež. Společný projekt je také vyvrcholením více než třicetileté spolupráce obou muzejních partnerů.

Mgr. Luboš Smolík,
ředitel Vlastivědného muzea Dr. Hostaše v Klatovech, p. o.

Mistr tradiční rukodělné výroby Plzeňského kraje

Plzeňský kraj stejně jako ostatní kraje v České republice oceňuje od 2. poloviny druhého desetiletí 21. století subjekty a osobnosti, které se významnou měrou zasloužily o udržování a rozvoj lidových tradic regionu. Děje se tak udílením titulu Mistr tradiční rukodělné výroby Plzeňského kraje nebo prostřednictvím zápisů do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje.

Titul Mistr tradiční rukodělné výroby uděluje Rada Plzeňského kraje na základě doporučení pětičlenné Komise pro výběr kandidátů na udělení tohoto titulu. Titul spojený s oceněním je udělován od roku 2017 každoročně až třem řemeslníkům (pouze v rámci 1. ročníku byly uděleny čtyři tituly).

Titul je určen osobám s trvalým pobytem v Plzeňském kraji, které dokonale ovládají dovednosti, postupy a technologie tradiční rukodělné výroby, a to v oborech, které jsou zásadním způsobem ohroženy, nebo jim hrozí zánik a přiměřeně svým možnostem předávají svoje znalosti a prezentují své výrobky na veřejnosti.

Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/> ocenění Plzeňského kraje v oblasti tradiční lidové kultury [online].

ŘEZBÁŘSTVÍ

Vladivoj Hrach

Vladivoj Hrach (*1965) se narodil v Praze. Vystudoval Střední lesnickou školu a střední lesnické učiliště na Křivoklátě. Zde získal první impulz pro práci se dřevem a začal se věnovat řezbě dřevěných reliéfů s loveckými a lesnickými motivy. V roce 1986 nastoupil do kralupské dýhární, kde se věnoval opravám historického nábytku a zhotovování dřevěných reliéfních plastik.

V roce 1997 zakoupil s manželkou historický dům v Kašperských Horách na Šumavě, kam se také přestěhovali. Byl zaměstnán na místní pile a profesně začal spolupracovat s místním řezbářem Karlem Tittlem. Pod jeho vedením se začal pomalu orientovat na drobnou náboženskou plastiku a pořízoval pro jeho řezby polychromie. Průběžně se teoreticky dovzdělával v historii a technikách evropské slohové umělecké tvorby, lidové tvorby, ale také moder-

ního umění. V roce 2000 si otevřel vlastní řezbářství na kašperskohorském náměstí a současně s tím také obchod s dárkovými předměty ze Šumavy.

Zřejmě nejznámější realizací, na které spolupracoval s kašperskohorským truhlářem Jiřím Brožem, je nový skříňový kašperskohorský betlém na profilované masivní lavičce, instalovaný v přízemí místní radnice.

Zpravidla pracuje s lipovým dřevem. V drobné sakrální plastice se v posledních letech inspiroval jednoduchostí západočeské, severočeské či chebské gotiky. Z ikonografie lidového umění nejraději ztvárňuje sv. Jana Nepomuckého, Pannu Marii Svatohorskou či sousoší sv. Rodiny.

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2021.

Kontakt:

Vladivoj Hrach

📍 Okružní 398, 341 92 Kašperské Hory

☎ 723 929 702

| ✉ vladivoj.hrach@email.cz

| 🌐 <https://rezbarstvi-cz.webnode.cz>

BEDNÁŘSTVÍ

Josef Hrůza

Josef Hrůza (*1956) se narodil v Plzni. Po absolvování základní devítileté školy v Plzni studoval tříletý učební obor – bednář v Plzeňském Prazdroji. Učňovskou zkoušku složil v září 1974. Od té doby je věrným zaměstnancem Plzeňského Prazdroje. Svůj vztah k legendárnímu plzeňskému pivovaru získal patrně díky svému dědečkovi Josefu Brejchovi, který nejdříve pracoval v pivovarských sklepech, později rozvážel pivo koňským povozem a nakonec první automobilovou cisternou.

Během roku 2007 měl hlavní vliv na stavební dokončení nové bednářské dílny včetně jejího vybavení v objektu bývalé říční vodárny. Od 11. září 2007 Josef Hrůza zastával funkci vedoucího bednářské party Plzeňského Prazdroje. Na výrobě ležáckých sudů pracuje vždy celá parta perfektně sehraňých bednářů, kteří si při různých

pracovních úkonech dobře rozumějí a vzájemně se doplňují. Adepti na bednáře jsou dnes vyhledáváni mezi zkušenými truhláři.

Josef Hrůza měl přímý vliv na výchovu nových bednářů. Bravurně zvládá výrobu soudků a sudů. Téměř celá výrobní produkce bednářské party Josefa Hrůzy je zaměřena na podporu pivovarnictví. Josefu Hrůzovi je znám i výrobní program ostatních významných bednářských dílen v České republice.

Od ministra kultury ČR získal titul Nositel tradice lidových řemesel České republiky v roce 2012.

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2017.

1. července 2022 odešel Josef Hrůza do starobního důchodu.

Kontakt:

Josef Hrůza

📍 Dyšinská čp. 41, 330 01 Kyšice

☎ 724 086 429

TRADIČNÍ VÝROBA CHODSKÝCH DUD (A DALŠÍCH DROBNÝCH LIDOVÝCH HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ)

Ing. Jaromír Konrady

Ing. Jaromír Konrady (*1944) se narodil v Domažlicích. Vyučil se v oboru truhlář a opravář hudebních nástrojů, vystudoval Střední umělecko-průmyslovou školu v Praze a Vysokou školu lesnickou a dřevařskou ve Zvolenu. Po skončení pracoval v závodu Ligna, ve Výzkumném a vývojovém ústavu dřevařském Praha, ve Škodě Plzeň, později v truhlářském družstvu a dřevařském podniku. Pochází ze slavného chodského rodu dudáků a výrobců dud Konrádů. Díky tomu se od mládí věnuje hře na dudy a také tradiční výrobě dud. Byl členem několika dudáckých muzik (při ZUŠ Domažlice 1957, Psohlavci Praha 1967–1971, Malá dudácká muzika Praha 1971–1973). Od roku 1979 je aktivním členem Souboru písní a tanců Jiskra. Stál u zrodu Mezinárodního folklorního festivalu

CIOFF Plzeň, kde byl po několik let aktivním členem festivalového výboru.

V Plzeňském kraji je jedním z nejznámějších výrobců chodských dud. S bratrem Stanislavem představuje již třetí generaci těchto výrobců. Po svých rodinných předchůdcích převzal a dále rozvíjí tradiční postup výroby dud i způsob zpracování všech materiálů. Mimo pravidelného účinkování s dudáckou muzikou souboru Jiskra a aktivní prezentaci dudácké hry zároveň vychovává i nové, mladé dudáky. Věnuje se také výrobě drobných lidových nástrojů (fanfrnochů, řehtaček) a opravám strunných i dechových nástrojů.

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2018.

Kontakt:

Ing. Jaromír Konrady

📍 Hraniční čp. 8, 322 13 Plzeň

☎ 723 398 936 | ✉ j.konrady@seznam.cz

VÝROBA KROJŮ SE ZAMĚŘENÍM PŘEDEVŠÍM NA OBLAST PLZEŇSKÉHO KRAJE

Marie Kopecká

Marie Kopecká (*1965) se vyučila šičkou ve Středním odborném učilišti v Domažlicích. Od mládí byla obklopena chodskými kroji, které nosila její maminka i babička. Když se po ukončení činnosti výrobního družstva Chodovia v Domažlicích přestalo s výrobou tohoto tradičního chodského oblečení, rozhodla se, že se pokusí vrátit tomuto odvětví bývalou prestiž.

V rámci své živnosti se od roku 1997 věnuje zhotovování krojů. Ve své dílně, kterou má umístěnou v rodinném domě v Luženicích, pokračuje v uchování tradice výroby hlavně chodských krojů pro své zákazníky. Kroje šije podle přání zákazníka tzv. „na míru“ a každý kus je tedy originálem. Při své práci dbá na dodržování tradič-

ních postupů výroby a ruční vyšivky krojových součástí. Při dodržování těchto postupů spolupracuje s Muzeem Chodska v Domažlicích i s jinými institucemi zabývajícími se národopisem. Snaží se o používání původních materiálů. Její výrobky oblékají i některé národopisné soubory a spolky. Zhotovila rovněž repliky původních staňkovských krojů pro expozici Města Staňkova. Je držitelem titulu Fachman roku 2011.

Doufá, že své řemeslo předá alespoň svým vnučkám, jelikož o tuto časově velmi náročnou práci v dnešní době stojí opravdu málokdo.

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2019.

Kontakt:

Marie Kopecká

📍 Luženice čp. 37, 344 01 Domažlice

☎ 737 706 109 | ✉ marie.kopecka37@seznam.cz

ZHOTOVOVÁNÍ SOUSTRUŽENÝCH HRAČEK A BETLÉMŮ

Jiří Kožený

Jiří Kožený (*1951) se narodil v Nýrsku. Absolvoval zde základní devítiletou školu. V 8. třídě základní školy vstoupil do modelářského kroužku, kde ze dřeva již vyráběl převážně modely letadel. Vyučil se ve Škodových závodech v Plzni v tříletém oboru dřevomodelář se specializací na soustruh. Zde pak jako dřevomodelář pracoval do roku 1977, kdy začal pracovat v Družstvu lidové umělecké výroby Chodovia Domažlice, v dílně v Janovicích nad Úhlavou. V roce 1990 začal podnikat jako OSVČ v oboru dřevosoustružnické práce. Vyráběl dle potřeb a přání zákazníků. V roce 1995 měly velký úspěch soustružené figurky betléma, které se staly základem rodinného každoročně

rozšiřovaného betléma, který má v současné době víc jak 100 figur lidí, cca 40 figur zvířat a množství listnatých a jehličnatých stromů a dalších doplňků. Tento betlém je každoročně vystavován a veřejnosti přístupný v období kolem vánočních svátků až do Velikonoc v domácnosti manželů Kožených v Nýrsku. Pan J. Kožený je již v důchodu, ale soustružení dřeva se věnuje i nadále. Vlastní tři hrotové soustruhy. Figurky nechává bez jakékoli další povrchové úpravy. Základním materiálem je dřevo břízy, ale k odlišení jednotlivých dílů využívá i jiné druhy dřeva. Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2019.

Kontakt:

Jiří Kožený

📍 Komenského čp. 369, 340 22 Nýrsko

☎ 606 732 369 | ✉ mkozena1@seznam.cz

VÝROBA CHODSKÝCH KROJŮ

Marie Langová

Marie Langová (*1956) se narodila do malé vesničky Valcha-Havlovice u Domažlic. Vyučila se šičkou v závodě Šumavan Domažlice. Několik let šila německé kroje a malovala keramiku. Chodské kroje šije 25 let od doby, kdy její dcera s přítelem vstoupili do Národopisného souboru Postřekov. Bylo třeba ušít dámský a pánský kroj. Od té doby má živnost na šití a půjčování chodských krojů. Naučila se také třásnit šátky, vyšívat vesty, kazajky, kabáty, šátečky do ruky a dělat věnečky na hlavu. Kroje šila chodské, pražské, chotěšovské, plzeňské, od Tachova po jižní Čechy, hornochodské i dolnochodské, pro hudební školy, kapely ale i do Ameriky, Němcka a Chorvatska. Šije a vyšívá ručně, dále používá průmyslový šicí stroj, stroj k začišťování, stroj na děrování dírek na knoflíky a průmyslovou parní žehličku. Snaží

se zachovat materiály a střihy v původní podobě, používá např. brokát, kašmír, dytýn, klot, plátno, kanafas, dále různé stuhy, portičky a prýmký.

V současnosti je již ve starobním důchodu, nicméně stále pracuje s ambicí došít kroje místnímu souboru, a to hlavně dětskému, který má padesát členů. V půjčovně chodských krojů má na sto dětských, dámských i pánských krojů. Její nejnadějnější začkou, kterou zapracovala od základu do šití krojů, je paní Denisa Drahunská. Pravidelně se docházejí učit i další dva zájemci, jeden z nich je muž.

Je zakladatelkou „Muzea chodských krojů“ v Postřekově v budově staré školy, které provozuje s paní Burešovou (také švadlenou).

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2021.

Kontakt:

Marie Langová

📍 345 35 Postřekov čp. 288

☎ 728 708 759 | ✉ jlangova@centrum.cz

TRADIČNÍ DRÁTENICTVÍ

Dana Soukupová

Dana Soukupová (*1962) absolvovala v roce 2007 Drátenickou školu v Zadní Třebáni pod vedením mistra Mgr. Petra Musíla, kde získala osvědčení. Již téhož roku vystavovala v kolébce drátenického řemesla na Mezinárodním setkání dráteníků v Bytči na Slovensku a zúčastnila se drátenické výstavy spojené se soutěží v Regionálním muzeu Jílové u Prahy, kde získala 2. místo v Muzejní ceně návštěvníka.

Dana Soukupová měla již samostatné expozice v několika muzeích v Čechách (Domažlice, Tachov, Klatovy). V roce 2013 odvysílala Česká televize v pořadu Toulavá kamera reportáž o její tvorbě. Dnes je paní Soukupová sama lektorkou a uskutečnila již řadu tematických kurzů drátování.

Je i provozovatelkou 1. Galerie drátenictví v České republice, která byla slavnostně otevřena 10. května 2014 v Ostromeči u Horšovského Týna. V této galerii se mimo vystavených exponátů lidé mohou také seznámit s historií řemesla a sami se pokusit odrátovat nádobu či střeš. Galerie byla zařazena mezi turistické zajímavosti (má svou turistickou vizetku) i do Prázdninové štafety pro děti. Navštěvuje historické jarmarky a řemeslné trhy, kde je její účast velmi žádaná a vždy kladně hodnocena, mj. Den řemesel v Chanovicích, Selské slavnosti v Holašovicích, Slavnosti jablek na Krasíkově ad. Byla oslovena i Hornofalckým muzeem ve Spolkové republice Německo. Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2018.

Kontakt:

Dana Soukupová

📍 Ostromeč čp. 27, 346 01 Horšovský Týn

☎ 724 537 194 Marie

✉ soukupovadratenik@centrum.cz

🌐 www.dratenictvisoukupova.cz

TRADIČNÍ PLETENÍ Z PROUTÍ, BOROVICOVÝCH LOUBKŮ A SMRKOVÝCH KOŘENŮ (VČETNĚ KOŠÍKÁŘSTVÍ)

Jan Šup

Jan Šup (*1953) je vyučený zedník. Po základní vojenské službě (1973–1975) se začal intenzivně věnovat košíkářské práci, kterou se naučil od svého otce a která se stala jeho velkým koníčkem. Jeho otec dělal výrobky jen ze zeleného proutí.

Jan Šup se o pletení z proutí zajímal dále, až došel k tomu, že vařené oloupané proutí se mu zdálo být zajímavější. Vyrábí ale z loupaného i neloupaného proutí. Dále pokračoval ve vzdělávání a zdokonalování vlastní technologie. Získával další poznatky o pletení a zaujala ho výroba košíků z borovicových loubků. Zjistil, že technologii výroby z borovicových loubků ovládá pan Franti-

šek Janda (*1941) z Lehomu čp. 8 u Strážova, kterého požádal o zaškolení. Práce z borovicových loubků chce jen trochu trpělivosti a zručnosti. Podobná je práce ze smrkových kořenů. V této technologii pletení se vypracoval pan Šup sám jako samouk. Materiál na pletení si zajišťuje sám. Proutí reže v době vegetačního klidu od listopadu do konce února, kdy má pro pletení nejvhodnější vlastnosti.

Zúčastňuje se různých akcí, např. Dne řemesel v Chánovicích.

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2018.

Kontakt:

Jan Šup

📍 Kocourov čp. 5, 339 01 Klatovy

☎ 720 670 994 | ✉ ondrejsup@centrum.cz

ŘEZBÁŘSTVÍ / BETLÉMÁŘSTVÍ

Karel Tittl

Karel Tittl (*1954) se narodil v plzeňské železničářské rodině. Už od malíčka tíhl k práci se dřevem. Podstatnou část života ho provázela profesionální práce v lese, soukromě se věnoval dřevorezbě. Až po roce 1990 se začal profesionálně věnovat své zálibě. Ve svém řemesle byl výrazně ovlivněn lidovým naivním uměním Šumavy. Nejpodstatnější a nejtypičtější náplní jeho tvorby jsou betlémy. V současnosti má Karel Tittl dvě dílny, ve Velharticích a Přestanovicích. Při své práci využívá téměř výhradně lipové dřevo. Z časových důvodů svá díla neopatřuje polychromií a nekoloruje. V tomto směru využívá spolupráci s externími řemeslníky. K řemeslu vedl oba své syny, profesionálně se mu však dosud věnuje pouze mladší Martin, který se aktivně podílí na veškeré činnosti rodinného řezbářství. Vedle toho si vyškolicil několik dalších následovníků. Svými znalostmi a zkušenostmi přispěl také k založení dalšího šumavského řezbářství, které na Kašperských Horách pro-

vozuje jeho žák Vladimír Hrach. Vyjma kostelních či velkých mechanických betlémů zhotovuje velhartická dílna otce a syna Tittlových také drobnější rodinné přenosné betlémy, ať již skříňkové či skládané. Rozměrné skládané betlémy patří také k nejznámějším autorovým realizacím: Sušický mechanický betlém (2004) zhotovený pro Muzeum Šumavy Sušice ve spolupráci se sušickým řezbářem Pavlem Svobodou, betlém velhartický (2010) umístěný v Tittlově dílně, či betlém železnorudský, vystavovaný každoročně v kostele Panny Marie Pomocné z Hvězdy (2013). Byl mezi prvními, ne-li zcela prvním, kdo v oblasti jihozápadní Šumavy vzkřísil řezbářské řemeslo a stal se také inspirací pro mnohé další.

Od roku 2003 je Karel Tittl členem Sdružení výtvarníků ČR a v roce 2005 se stal členem Unie výtvarných umělců ČR. Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2021.

Kontakt:

Karel Tittl

📍 Velhartice čp. 86, 341 42 Kolíneček

☎ 606 730 013, 723 915 498 | ✉ tittlkarel@centrum.cz | 🌐 <http://www.rezbarstvitittl.unas.cz/>

KOVÁŘSTVÍ

Miloslav Trefanec

Miloslav Trefanec (*1942) se narodil v Čínově u Klatov. Kouzlo kovářského ohně mu učarovalo již v raném dětství a jeho touhou bylo vyučit se kovářskému řemeslu. V letech 1957–1961 se tedy vyučil v oboru kovář a podkovář. Po základní vojenské službě pracoval jako kovář na Školním statku v Klatovech, u Státních meliorací v Klatovech, ve Strojní traktorové stanici v Klatovech. V 80. letech se stal zaměstnancem Stavebního podniku města Plzně.

Již na počátku roku 1990 si zažádal o oprávnění k podnikání. Ve skromných dílenských podmínkách začal se samostatnou živností a snahou především vyhovět přání zákazníka, ale hlavně obnovit a podržet tradici a ži-

votaschopnost kovářského řemesla. Postupně si svépomocně vybudoval novou dílnu se slušným vybavením. Ve snaze o získání dalších zkušeností a dovedností potřebných pro uchování tradic technologie kovářského řemesla se nikdy nebránil konzultacím, setkáním a výuce u kovářských mistrů. Často se zúčastňuje setkání uměleckých kovářů. Nezapomenutelné zážitky má spojeny se „zkušenou“ u opravdu lidového kováře a muzejníka, písmáka Václava Votavy z Předslavi (1914–1993). Od roku 2002 je držitelem titulu Nositel tradice lidových řemesel České republiky.

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2017.

Kontakt:

Miloslav Trefanec

📍 Čínov čp. 664, 339 01 Klatovy IV.

☎ 737 118 986

HRNČÍŘSTVÍ

Martin Volf

Martin Volf (*1972) přicházel do styku s hrnčířským řemeslem od raného věku. Dá se říci, že v dílně svého otce Rudolfa doslova vyrostl. Otec ho sám řemeslu naučil ve všech jeho podobách. Předal mu nejen návyky a dovednosti řemeslné, ale i názvosloví, jakož i veškerou technologii výroby keramiky, tj. tradiční přípravu hlíny, barev i glazur. Formálně a souběžně s vyučením u otce Martin Volf absolvoval Střední průmyslovou školu keramickou v Bečyni, kde v roce 1990 ukončil studium maturitní zkouškou v oboru technologie keramiky. Po ukončení studia okamžitě nastoupil do rodinné dílny a společně s otcem Rudolfem rozjeli podnikání ve výrobě keramiky.

V roce 1995 společně začali budovat Muzeum techniky a řemesel.

V roce 2010 byl Martin Volf oceněn titulem Živnostník roku Plzeňského kraje za držení rodinné tradice a vybudování muzea.

V roce 2015 byla v rámci muzea utvořena samostatná expozice k historii výroby kolovečské keramiky, která je volně přístupná v rámci trvalé výstavy vyráběné keramiky. Martin Volf se zásadním způsobem zasadil o obnovu výroby modré keramiky, která společně s tradiční červenohnědou keramikou tvoří hlavní výrobní program. Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2017.

Kontakt:

Martin Volf

📍 Domažlická čp. 1, 345 43 Koloveč

☎ 737 480 473, 379 494 235 | ✉ info@muzeum-kolovec.cz | 🌐 www.muzeum-kolovec.cz

HRNČÍŘSTVÍ

Rudolf Volf

Rudolf Volf (*1944) se vyučil keramikem a po smrti otce se začal plně věnovat rodinnému řemeslu, vědom si skutečnosti, že chce a musí pokračovat v hrnčírské tradici rodiny Volfů, která trvá již od roku 1785. Navíc se hrnčírské řemeslo předává z otce na syna již po sedm generací a nikdy nebyla v tomto rodě výroba přerušena. Výroba představuje nejen samotné řemeslo, ale i péči o přípravu hlíny od jejího vykopání, přes zpracování do prodělání; dříve také – před přechodem na vypalování v elektrické peci – přípravu dostatku vhodného palivového dřeva. Při výrobě využívá tradiční rukodělné postupy. Kolovečská keramika s podglazurní malbou se vyznačuje charakteristickým červeno-

hnědým střepem a jednoduchými geometrickými motivy. Rudolf Volf vyrábí široký sortiment keramických tvarů. Od roku 1990 doplňuje „výrobní program“ tzv. modrá kolovečská keramika, jejíž výroba zanikla na počátku 20. století. Rudolf Volf má následovníka v podobě syna Martina, se kterým založil v roce 1995 ve svém domě Muzeum techniky a řemesel, které je spojeno s rodinnou hrnčírskou dílnou. Součástí muzea je i expozice tradiční kolovečské keramiky. Ministr kultury ČR udělil panu Rudolfu Volfovi titul Nositel tradice lidových řemesel České republiky v roce 2001. Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2017.

Kontakt:
Rudolf Volf

📍 Domažlická čp. 1, 345 43 Koloveč

☎ 605 813 711, 379 494 235 | ✉ info@muzeum-kolovec.cz | 🌐 www.muzeum-kolovec.cz

TRADIČNÍ STAVEBNÍ KOVÁŘSTVÍ

Jiří Wallner

Jiří Wallner (*1955) se vyučil kovářskému řemeslu na Středním odborném učilišti Škoda Plzeň, obor strojní kovář. Po vyučení pokračoval v témže učilišti jako mistr odborného výcviku a současně absolvoval Střední průmyslovou školu strojní v Plzni a doplnil si požadované pedagogické minimum. Od roku 1992 začal pracovat jako soukromá osoba ve vlastní firmě. Spolupracoval a učil žáky Středního odborného učiliště uměleckořemeslné výroby družstva Profum v Praze, je mistr odborného výcviku oboru Uměleckého zpracování kovů v učilišti v Oselcích.

Neustále se sebevzdělává. Dílnu má vybavenou veškerou potřebnou technikou pro práci tradičními technologickými postupy, které zároveň kombinuje s moderními

přístupy, např. při tvorbě nákresů či autorských návrhů výrobků podle zadání a přání zákazníků. Věnuje se výrobě a opravě tradičních předmětů (zemědělské nářadí, kované mříže, ploty atd.), výrobě speciálních předmětů (např. zbraně pro šermířské skupiny) a dále rekonstrukcí a repasováním historických artefaktů nebo jejich dochovaných fragmentů. Vyrábí i zcela specifické předměty podle dochované historické dokumentace (replika kovaného kola tzv. michaudka).

Je členem Společenstva uměleckých kovářů a zámečníků a kovářů-podkovářů Čech, Moravy a Slezska a ve vedení pro plzeňský region.

Titul Mistr rukodělné výroby Plzeňského kraje udělen v roce 2019.

Kontakt:

Jiří Wallner

📍 Masarykova čp. 4, 301 00 Plzeň

☎ 603 843 156 | ✉ wallner.jiri@seznam.cz

Osvědčené a uchované staré řemeslo jako kulturní dědictví v okrese Cham

Okres Cham, bavorský soused českého okresu Klatovy, je dynamicky se rozvíjející region. Modernost a vlast patří v okrese Cham k sobě. Mnoho lidí spoluutváří regionální kulturu a pečuje o tradice zachovávající identitu ať už ve spolcích nebo jako jednotlivé osoby, v zaměstnání, ve volném čase a v čestných funkcích. Provozování tradičních řemesel, která dříve hrála důležitou roli v každodenním životě na venkově, je součástí aktivní péče o kulturní dědictví regionu.

Na mnoha místech jsou lidé, kteří se snaží o zachování starých řemeslných technik a tyto techniky i ovládají. Motivování jsou k tomu různě. Zatímco některým slouží řemeslo jako hlavní zdroj příjmů, jiní v něm vidí smysluplný koníček nebo naplňující činnost v důchodu. Zatímco některým jde o pokračování dlouhé rodinné tradice, jiní našli z vlastního zájmu cestu ke starému řemeslu. Pro všechny je v každém případě společná radost z toho, že umí vlastnoručně vytvořit něco užitečného a krásného, něco tradičního a z tradice se dále odvíjejícího, a co má ještě dnes svoji užitnou hodnotu. K životnímu prostředí šetrné a energeticky úsporné zacházení se surovinami, které jsou většinou v regionu k dispozici, je další důležitou pohnutkou pro tuto ruční výrobu.

Ženy a muži provozující řemesla nabízejí svoje zboží nejen ve svých dílnách, ale i na trzích nebo na regionálních akcích. Zde se najdou zákazníci, kteří za řemeslné výrobky rádi zaplatí o něco vyšší cenu než za srovnatelné průmyslové zboží. V uvolněné atmosféře se může při rozhovorech nebo předvádění řemeslných výrobků probudit zájem a mohou být předávány cenné poznatky o tradiční řemeslné technice. Řemeslné práci a osobě, která ji vykonává, se dostane veřejného uznání a ocenění a zůstává tím součástí živoucího kulturního dědictví regionu.

Také muzea přispívají k tomu, aby bylo zachováno a zprostředkováno kulturní dědictví regionu. V projektu společné expozice ve skanzenu Chanovice a v Poutním muzeu Neukirchen b. Hl. Blut se představují někteří lidé z okresu Cham se svými řemeslnými výrobky. Koncept ocenění, jako je v České republice každoroční národní vyhlášení oceněných tradičních řemeslníků, v Německu neexistuje.

KARTÁČE A KOŠTATA

Gerlinde Hartl

Stachesried

Josef Hartl (*1960) a jeho manželka Gerlinde (*1961) pokračují od roku 1999 v kartáčnickém řemesle, které bylo na usedlosti v Stachesriedu předtím provozováno nejméně po dobu dvou generací. Josef Hartl st. (1925–2003), nazývaný „Birschdara Sepp“ ze Stachesriedu, složil po konci 2. světové války, v roce 1946, učňovskou zkoušku v oboru kartáčnictví. Svoje kartáče a smetáky nabízel v okolních selských usedlostech. Kvůli pokročilému věku přestal řemeslo v roce 2000 provozovat.

Zatímco Josef Hartl mladší se věnoval svému povolání ve stavebnictví, učila se jeho snacha Gerlinde doma od „dědečka“ nejdůležitější dovednosti kartáčnického řemesla. To nabídlo tehdejší bankovní úředníci možnost, jak snáze spojit rodinu a přivýdělek. Rychle si osvojila dovednosti, jak pomocí šroubováku, nůžek, kleští a mosazného drátu protahovat svazky zvířecích chlupů nebo štětín otvory v dřevěných kartáčích a pomocí pákových nůžek tyto svazky chlupů nebo štětín zastříhnout.

Gerlinde Hartl vyrábí kartáče a košťata pro různé účely. Dřevo na kartáče jim dodává jeden dolnobavorský výrobce, vhodné suroviny jsou z velkoobchodu. Pouze

koňské žíně zpracovávají Hartlovi sami. Od koňského řezníka získávají koňské ocasy a vyvaňují je. Koňské žíně se pak suší, češou, zastříhují a nakonec zpracují na smetáky, kartáče na šaty nebo masážní kartáče. Jemné svazky kozích chlupů jsou vhodné na velmi jemný prach, dělají se z nich i kartáče pro děti. Prasečí štětiny se hodí na kuchyňské nebo houbové štětce. Robustní rostlinná přírodní vlákna jako je kokos nebo fíbr zpracovává Gerlinde Hartl na rýžáky, masážní kartáče nebo kartáče na nehty. Z kokosových vláken vznikají také ruční smetáky, které smetou velmi hrubou nečistotu. Některé kartáče mají na zadní straně dřeva víčko. Obchodní značkou Gerlinde Hartl jsou kartáče s uměleckými, pestřými vzory.

Hartlovi nabízejí svoje zboží v domácí dílně a na řemeslných trzích, hlavně v oblasti východního Bavorska. Také jsou objednávaní na společenská setkání, například skupin seniorů. Stále více mladších lidí oceňuje tradiční každodenní pomocníky, kteří se obejdou bez proudu. A dokonce i v některých mateřských školách se seznamují ti nejmladší s masážními kartáči ze Stachesriedu.

SOUSTRUŽENÉ VÝROBKY

Max Bösl

Loifling

Max Bösl (*1946) vyrůstal v obci Brunn u Chamu a jen náhodou se stal soustružníkem. Vyučený pivovarník a sládek nejprve působil v Mnichově a Kelheimu. Po sňatku a výstavbě domu ve svém domově v Loiflingu přešel v 70. letech 20. století k firmě na výstavbu silnic a pokládání kabelů v Chamu a od roku 1990 pracoval u velké regionální stavební firmy. V roce 2013 odešel do důchodu. Jeho švagr mu už v 70. letech daroval soustruh. Max Bösl se rychle nadchnul pro toto tradiční řemeslo. Od té doby, co je v důchodu, věnuje se soustružení ještě mnohem intenzivněji.

Na konci 80. let 20. století absolvoval v Rakousku kurzy soustružení. Chtěl se naučit techniku od základů a zlepšit se tak, aby mohl na soustruhu vyrábět precizně opracované produkty. Dokonce se zúčastnil i mezinárodního soustružnického kurzu u Heidelbergu. Je hrdý na svoji úspěšnou účast na mezinárodní soutěži v Ebbs v Tyrolsku. Max Bösl navštěvuje pravidelně Setkání soustružnických štamgastů v Horní Falcí a Dolním Bavorsku a setkání „Přátel soustružení Mnichov“.

Zatímco soustružníci na venkově dříve vyráběli především předměty každodenní potřeby jako jídelní nádobí,

kolovrátky nebo paličky pro krajčárky, pan Bösl vyrábí dnes především „krásné“ věci, například anděly, káčí, zátky do lahví a ozdoby na vánoční stromky, ale také potřebné věci jako mlýnky na pepř, misky nebo kolíčky. Dokonce zvládne i neobvyklé věci jako miniaturní vánoční stromky na kapsy u kalhot nebo vysoustružený klobouk. Svoje výrobky nabízí na menších trzích v okolí, například na řemeslném trhu na nedalekém vodním zámku Loifling. Chce také vést děti k tomuto starému řemeslu, například při předvádění výroby v zážitkovém světě „Flederwisch“ ve městě Furth im Wald.

Ve stodole nedaleko svého domu v Loiflingu si Max Bösl zařídil dílnu, perfektně vybavenou speciálními noži, majzlíky, řezbářskými nástroji, pásovou pilou, vrtačkou a hoblovkou. Jeho srdeční záležitostí je soustruh. Surové dřevo pro svoje výrobky si připravuje sám. Přesně řečeno zpracovává dřevo místních ovocných stromů, jako jsou jabloně, hrušně, třešně a ořešáky a zachází se surovinou opravdu šetrně. Při upnutí do soustruhu se rozvine každý kus dřeva do fascinující jedinečnosti.

Příjmení „Drechsler“ (soustružník) připomíná toto kdysi velmi rozšířené venkovské řemeslo.

DŘEVĚNÉ HRÁBĚ

Franz Ederer

Kolmberg

Už jako chlapec se Franz Ederer (*1936) seznámil se zpracováním dřeva na venkově. Jeho otec, Michael Ederer (1911–1944), byl kolář. Otec padl ve věku 33 let jako voják ve 2. světové válce a protože pro jeho syna nemělo kolářské řemeslo žádnou budoucnost, našel si práci mimo rodný kraj. Franz Ederer se dostal se svým povoláním do dalekého okolí. Pracoval u firmy, která v celém Německu stavěla elektrické sloupy. Jeho profesní znalosti byly doma v Kolmbergu po mnoho let vyžadovány při stavění májek. Až do svého odchodu do důchodu a i po něm byl zaměstnán u obce Waffenbrunn ve sběrně cenného odpadu.

Franz Ederer se vždycky zajímal o zpracování dřeva. Proto se vždy rád vrací do svojí dílny. Tam vyrábí především dřevěné hrábě, které byly v dřívějších dobách nepostradatelnými zemědělskými nástroji. Svoje znalosti a dovednosti si osvojil on sám.

Odběrateli pro hrábě pana Ederera jsou například turisté, kteří oceňují jeho výrobky jako dekoraci. Jiní zájem-

ci využívají jeho hrábě stále ještě na zemědělské práce. Pro statek v sousední obci Waffenbrunn opravoval pan Ederer už vícekrát pracovní nástroje, které tak dobře padnou do ruky.

Výroba hrábí je pro Franze Ederera náplň volného času, která ho uspokojuje.

Dřevěné hrábě vyrábí v různých velikostech, pro dospělé a pro děti. Malé hrábě se dříve vyráběly ne jako hračka pro děti, ale na zaučení do práce na polích a loukách. Franz Ederer zdobí doma svoje stěny sám rád různým vlastnoručně vyrobeným dřevěným nářadím, jako například dvojítymi hráběmi, se kterými se dříve pohrabovalo na sklizeňných obilných polích.

Franz Ederer používá na hrábě smrkové tyče jako násadu a na držadlo. Na hlavu hrábí, příčku, se používá bukové dřevo. Zuby nebo ozubení se dělá z březového dřeva. Zuby zpevňuje vysušením a před zasazením do otvorů hlavy hrábí je namáčí do vody.

NŮŠE, KOŠÍKY A KOŠTATA

Alois Zollner

Kronwitt

„Zde v Kronwittu a Atzenzellu se dříve vyráběly nůše a košíky téměř v každém domě. Byla to země pletařů nůší. Lidé měli jen malá hospodářství a potřebovali přívýdělek.“

Alois Zollner (*1955) z Kronwittu pokračuje v obci Trait-sching v řemeslné tradici, kterou v regionu dnes pamatuje jen velmi málo lidí.

Obzvláště od té doby, co je bývalý stavbyvedoucí v penzi, zdržuje se ve své dílně, vyplétá nůše a plete košíky, tak jako to dělal jeho otec, který ho už jako malého chlapce seznámil s tímto řemeslem. Na regionálních trzích a akcích najde zboží pana Zollnera vždy rychle odběratele a také doma se na něj zájemci rádi podívají.

Na nůše, dřevěné truhlice a košťata zastrčí pan Zollner nejprve lískové pruty do roury od trouby, dokud nejsou dostatečně napařené horkou párou, tak aby se mohly dále zpracovávat. Poté je po délce naštípe a odstraní kůru. Obouručním nožem odkrajuje třísku za třískou, začistí hrany a krájí pokud možno stejně široké třísky. Na to po-

užívá strouhací stolič. Teprve poté může začít s pletením okolo dřevěné kostry. Dřevěné kostry na košťata, bedýnky nebo nůše si sám zvlášť připravuje.

Pan Zollner ovládá také ještě pletení košíků. Vyrábí takzvané „sysly“, pletené koše s obloukovým držadlem, které se s oblibou používají na sbírání hub nebo česání ovoce. Surový materiál si sbírá v pozdním podzimu na březích potoků, když už nemá vrbové proutí tolik mízy.

Pan Zollner vyrábí i košťata z chrástí. Březové chrástí na ně se sváže s našťipánými březovými větvičkami a do koštěte se zastrčí násada.

Zpracování dřeva, výroba lopat, hrábí a košťat, dřeváků nebo dřevěných šindelů byla dříve v bavorsko-českém pohraničí na venkově vedlejším výdělkem a u domkářů byla velmi rozšířená. Výroba probíhala většinou v zimních měsících, kdy se neprováděly polní práce. Takzvaná strouhací stolička, u které se pracovalo vsedě a každý obráběný výrobek se na ni mohl upevnit, byla důležitým pracovním nástrojem.

KOVANÉ HŘEBÍKY

Josef Ruhland

Warzenried

Josef Ruhland z Warzenriedu (*1962), povoláním zedník, je asi od roku 1985 ve svém volném čase kovářem. Vždycky ho fascinovala možnost, vytvořit z kusu železa, nebo také ze starého nepotřebného kovového předmětu, nové věci. Svoji domácí kovářskou dílnu si postupně vybavoval, některé nástroje si dokonce vyrobil on sám. Tak jako byl v dřívějších dobách mnohý kovář v Bavorském lese na cestách jako obchodník nebo polní kovář, tak prezentuje dnes Josef Ruhland na trzích toto řemeslné umění ve své „mobilní“ kovárně a nabízí na prodej kovářské zboží.

Paleta výrobků pana Ruhlanda sahá od ručního nářadí, jako jsou pohrabáče, kleště a křesadla až po ručně kované hřebíky a ozdobné, umělecky zpracované dekorace na domy a zahrady.

Pokud mu zbude čas, rád navštěvuje také nadregionální

a mezinárodní setkání kovářů, jako je například „Kovářské bienále“ v hornobavorském Kolbermooru nebo akce v kovářském centru Ybbsitz ve Štýrsku. Odtud si přináší nové nápady, seznámí se tam s novými řemeslnými technikami a vyměňuje si zkušenosti s jinými kováři.

Josef Ruhland bydlí na dohled bavorsko-české hranici. Zažil dlouhá desetiletí hranice hermeticky uzavřené „Železnou oponou“, přímý důsledek „Studené války“. Není tedy divu, že zná iniciativu „Kováři za mír“ a vypráví o ní ostatním lidem. Toto mezinárodní hnutí vychází z přesvědčení, že i zástupci starého kovářského řemesla musí udělat něco pro světový mír. Na všech kontinentech vytváří kováři pomocí ohně, kladiva a kovadliny „hřebíky míru“ z rozžhaveného železa. Ty se prodávají a výtěžek je věnován na obecně prospěšné projekty.

RŮŽENCE

Firma Neumeyer

Neukirchen b. Hl. Blut

Christine Herzog (*1957) z mariánského poutního místa Neukirchen b. Hl. Blut se zabývá už dlouhou dobu výrobou růženců. Její babička, teta a matka pracovaly jako domácí dělnice ve zdejší výrobě růženců. Paní Herzog oslovila roku 1979 jako mladá matka firmu Josef Neumeyer, zda by mohla doma vázat růžence. Plat se odvíjel podle vyrobeného počtu kusů, a sice po „tuctech“. Dobrá domácí dělnice stihla za týden vyrobit asi 12 tuctů růženců, tedy 144 kusů. Roku 1995 získala Christine Herzog pak stále zaměstnání u firmy Neumeyer. Od té doby organizuje mnoho důležitých obchodů, vedle svého šéfa, který se stará především o odbyt, a dalších čtyř stálých zaměstnanců.

Ulrich Neumeyer vede od roku 1991 tento tradiční podnik. Historie tohoto výrobce růženců a náboženských předmětů, jednoho z největších v celém Německu a s mezinárodními obchodními vztahy, sahá až do roku 1772 a je znázorněna v Poutním muzeu v obci Neukirchen b. Hl. Blut. Na konci 70. let 20. století bylo v tomto poutním místě na bavorsko-českém pomezí ještě deset výrobců růženců s celkem 600 domácími dělnicemi a dělníky. Roku 2022

už je firma Neumeyer poslední svého druhu a v tradičním provozu je ještě deset domácích pracovníků.

Na jeden řetízkový růženec potřebuje zručná pracovní síla 12 až 15 minut. Nejprve se navlékne 59 perel ze skla, kovu, perleti nebo dřeva, vzácně i z drahokamů, na ohebný posříbřený mosazný drát. Pomocí zašpičatělých řetízkových kleští se z tohoto drátu jeden po druhém zhotovují články řetězu a perla za perlou se navzájem spojují těmito články. Řetězení začíná „od víry“, to znamená, že se začíná tím kouskem, na kterém bude později připevněn kříž. Na vázaných růžencích se „víra“, tedy část šňůry se čtyřmi perlami a křížem, vyrábí až nakonec. Jeden vázaný růženec, na kterém jsou perly spojeny šňůrou, je hotový asi za pět minut. Připevnění kříže probíhá vždy v podniku, ne během domácí práce.

Růženec je u katolíků tradiční nástroj na počítání modliteb. Tato pomoc při počítání je známá už od 12. století. Každá perla je za jednu modlitbu. Růženec se skládá z 59 perel. Poutníci si často ponechávali růžence jako památku na poutní místa.

PROVAZNICKÉ ŘEMESLO – ZNOVU PŘIVEDENÉ K ŽIVOTU

Spolek ovocnářů a zahrádkářů

Rettenbach

Provaznické řemeslo má velmi dlouhou tradici. Výroba lan, provazů, lanek, šňůr a motouzů byla původně venkovské řemeslo, později se rozšířila i do měst. Povolání provazník existuje dodnes. Provazy se ovšem vyrábějí převážně průmyslově na nejrůznější zátěže.

Dříve se usazovali provazníci většinou na okraji města, protože jejich pole působnosti, dráha pro provazy, muselo být velmi dlouhé a vyžadovalo hodně místa. Ve městě Cham vedla například tato dráha okolo starých městských hradeb. Dnes se technika provaznictví dostala opět do zorného pole jako atrakce při předvádění na trzích, veletrzích nebo v muzeích. Tato stará řemeslná technika se zde názorně předvádí a je možné ji sledovat.

V okrese Cham se jeden spolek ujal předvádění starých venkovských řemeslných technik jako je výroba provazů. Spolek ovocnářů a zahrádkářů Rettenbach prezentuje už po mnoho let na veřejných akcích, jak se vyrábějí provazy. Nejen starší členové, kteří tuto techniku už znají z dřívějška,

ale také mladí jsou zapojeni do těchto prezentací. Znalost tradičního řemesla by neměla vymizet.

Hermann Hornauer (*1939) z Aumbachu v západní části okresu Cham ještě zná triky výroby provazů a vlastní ty nejdůležitější pracovní nástroje, především provaznické kolo. Během množství pracovních kroků se ruční klikou stáčí více vláken lnu, konopí, sisalu, kokosu nebo umělých vláken do šňůr („pramenů“) a následně se stáčí do lan. Jako pomůcka slouží „vodící dřívko“ („kalibr“), které umožňuje pevné a rovnoměrné stáčení.

Tyto zde prezentované provazy vyrobili vnuk Hermanna Hornauera Christoph (14 let) a prasnovec Korbinian (13 let) během Dne řemesel v Hornofalckém muzeu řemesel Röttz-Hillstett v září 2022.

Předstupně vlastního stáčení provazu, jako je vohlování a česání surového konopí nebo jiných přírodních vláken, nebo soukání dlouhých vláken na šňůry, přenechávají hobby-provazníci jiným. Tyto výchozí produkty se nakupují.

KRABÍČKY Z ODŠTĚPKŮ

Franz Pillmeier

Cham-Katzbach

Již po čtyři generace je v okrese Cham jméno „Franz Pillmeier“ pojmem pro kvalitní, převážně řemeslnou výrobu krabiček z dřevěných odštěpků. V Evropské unii je jedním z posledních „svého cechu“.

Už kolem roku 1870 vyráběla rodina Pillmeierových se zdejším obecním spolkem v obci Wassersuppen-Althütte na Šumavě, jen několik kilometrů od hranice u Waldmünchenu, z dřevěných odštěpků krabičky na zápalky. Dědeček nynějšího majitele provozovny, Franz Pillmeier (1905–1980), znovu zahájil po účasti ve válce a odsunu v roce 1946 v bavorském Ulrichsgrünu u Waldmünchenu výrobu krabiček. Zhotovoval krabičky pro lékárny nebo parfumerie a jako obaly na zápalky nebo pralinky. V roce 1953 byl podnik přeložen do obce Katzbach u Chamu. Roku 1958 převzal podnik otec současného šéfa firmy a roku 1992 následovalo další střídání generací ve výrobě krabiček.

Pro Franze Pillmeiera (*1971) jsou zkušenosti a znalosti

speciálních technik nezbytné, ať už se jedná o posouzení kvality a stáří dřeva, směr růstu dřeva nebo o speciální finty při výrobě. Výchozím produktem pro každou krabičku z odštěpků je masivní dřevěná fošna většinou z místního dřeva, z borovice nebo buku. Na hoblovec z roku 1926, se kterou pracoval už jeho dědeček, odškrabuje pan Pillmeier jen několik milimetrů tenké pruhy. Tyto odštěpky přijdou do horké vody a předválcují se. Pomocí šablon ohýbají pracovníci dřevěné odštěpky do kulatých, oválných, hranatých nebo srdčitých forem, které se fixují dřevěnými svorkami a slepují se se dnem a horní stranou z březové překližky. Tak vznikají trvanlivé schránky ve velikostech až do 75 cm.

Franz Pillmeier zhotovuje krabičky z odštěpků pro mlékárny, pekárny nebo lékárny, pro potřeby kutilů nebo jako obaly na dárky. Vyrábí také individuální výrobky do výklenků. Při hledání tradičního regionálního řemesla se na jeho podnik soustřeďují i mladí designéři.

ŽELEZNÁ VOTIVNÍ ZVÍŘATA

Dieter Bruns

Rossbach

Dieter Bruns (*1938) z Rossbachu v obci Wald je vyučený kovář. Po svém vyučení v Rossbachu odešel za prací do Stuttgartu a pracoval tam v průmyslu jako podnikový zámečník. Táhl ho to ale zpět domů do okresu Cham. V Rodingu mohl pracovat ve velkém průmyslovém podniku na zpracování kovů. Od svých 55 let se kromě toho věnoval i řemeslným činnostem, nejprve ve volném čase, později potom v důchodu. Žije na bývalé kovářské usedlosti svého zemřelého učitele Josefa Doblíngera v Rossbachu. Stará kovárna je ještě zařízená.

Dieter Bruns je puntičkář a kutil. Rád truhlář a soustruží, vyrábí nábytek, miniaturní domečky nebo ptačí budky. Jeho vášní je ale kovářství. V kovárně v Rossbachu už zhotovil náročné umělecké kované výrobky, dekorativní

okenní mříže, velké kované svícny nebo větrná kola. Svými výrobky si udělal jméno. Je hrdý na to, že jeho kovářské výrobky našly odbyt dokonce až v Jižním Tyrolsku.

Pan Bruns dělá i zvláštní zakázky pro soukromé osoby, ale také pro spolky, například pro spolek Leonhardi-Verein v nedalekém Hetzenbachu, který u Dietera Brunse objednal železná votivní zvířata. Tento spolek má jako svůj cíl pěstovat po staletí se rozvíjející zvyklosti z okolí Hetzenbachu v okrese Cham, které souvisejí s uctíváním patrona dobytka sv. Leonarda. Poutníci pokládali v dřívějších dobách vykovaná votivní zvířata k nohám sv. Leonarda v poutním kostele v Hetzenbachu, aby si vyprosili požehnání pro dobytek a stáje. Zvyky v souvislosti se sv. Leonardem jsou rozšířené v Bavorsku i v Čechách.

Pro tuto výstavu zhotovil Dieter Bruns dvě votivní zvířata, býka a koně. Zvířata jsou sice napodobeninami historických předloh, ale přesto vytvořená s tvůrčí fantazií. Výroba předmětů katolické lidové pobožnosti je tedy pro Dietera Brunse jedním z mnoha „druhů hry“.

STRAKATÉ KOBERCE

Marianne Hutter

Prosdorf u Waldmünchenu

Marianne a Georg Hutterovi znovu oživilí v okolí Waldmünchenu v okrese Cham tradici ručního tkaní.

V předindustriální době představovali tkalci v pohraničním městě Waldmünchen velkou skupinu živnostníků. Roku 1829 se uvádělo ve Waldmünchenu asi 37 tkalců. Poté, co se zde v 19. století usídlila továrna na výrobu plátna Wessely & Spaett, zapustila zde kořeny průmyslová textilní výroba a ruční tkaní, které se provozovalo v mnoha domácnostech, bylo postupně vytlačováno.

Georg Hutter (*1950), povoláním strojní zámečnický, pracující od roku 1964 v Norimberku, pochází z obce Tiefenbach poblíž Waldmünchenu. Také v jeho rodném domě mělo tkalcovství svoji tradici. Roku 1970 zdědil asi 250 let starý tkalcovský stav, který vlastnila jeho rodina. Později ho znovu sestavil v novém domě, který si se svojí ženou postavil v obci Prosdorf u Waldmünchenu.

Roku 1984 se Hutterovi přestěhovali z Norimberku zpět do svojí společné domoviny v Horní Falci a v jejich novém domově v obci Prosdorf seznámil Georg Hutter svoji manželku Marianne (*1953) s tkalcovským řemeslem.

Na jednom „jarmarku“ ve Waldmünchenu prezentovali manželé Hutterovi začátkem 80. let 20. století historický tkalcovský stav poprvé na veřejnosti. Tkané výrobky Hutterových sklídily velký ohlas, takže se Marianne Hutter rozhodla vzdát svoji práce zdravotní sestry a udělat si z tkaní svoji novou živnost, která se dobře snesla i s rodinou a domácností. Marianne Hutter získala v roce 1988 vlastní živnostenské oprávnění.

Výrobky z „Marianniny tkalcovny“ se ještě dnes prodávají v prostorách tkalcovny a obchodu v obci Prosdorf a na uměleckých a řemeslných trzích. Na novějším stavu vyrábí tato obyvatelka Waldmünchenu tradiční tkané výrobky, takzvané „strakaté koberce“, trvanlivé recyklované zboží, jaké se tkalo už v dřívějších dobách ze zbytků materiálu. Jako osnova se napne bavlněná příze a tato se protkává pruhy zbytků látky jako útkem. Marianne Hutter používá často odstřížky okrajů látek, které zbývají v textilních podnicích. Velmi ceněnými materiály jsou při tkaní také ovčí vlna a bavlna.

Statek nemateriálního kulturního dědictví Plzeňského kraje

Regionálně nejvýznamnější projevy tradiční lidové kultury jsou vedeny ve formě kraj-
ských seznamů nemateriálních statků tradiční lidové kultury. Ten byl v Plzeňském kraji
zřízen v roce 2011 a jeho vedením bylo pověřeno Regionální pracoviště Plzeňského kraje
pro dokumentaci tradiční lidové kultury Plzeňského kraje a péči o ni ve Vlastivědném
muzeu Dr. Hostaše v Klatovech, p. o.

Tradiční lidová kultura je jedna z nejvýznamnějších součástí nehmotného kulturního
dědictví. Jejím specifikem je, že je živá a stále se vyvíjí. Přesto dochází k okamžikům,
kdy její projevy skomírají nebo mohou dokonce i zaniknout, což nade vší pochybnost
zdůvodňuje nutnost jejich zkoumání, dokumentování a především ochranu všemi do-
stupnými prostředky.

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech, p. o., ve spolupráci s ostatními kulturní-
mi organizacemi i širokou veřejností naplňuje tři prioritní cíle národního strategického
dokumentu v oblasti tradiční lidové kultury:

- zpracování identifikace a dokumentace projevů tradiční lidové kultury na území
Plzeňského kraje;
- zpracování přehledu regionálních akcí zacílených na uchování a prezentaci projevů
tradiční lidové kultury na území Plzeňského kraje;
- správu regionálního seznamu nehmotného kulturního dědictví.

**Dostupné z: <https://www.plzensky-kraj.cz/> ocenění Plzeňského kraje v oblasti
tradiční lidové kultury [online].**

BEDNÁŘI PLZEŇSKÉHO PRAZDROJE

Nositel statku

Plzeňský Prazdroj, a. s.

Bednářství patří mezi naše nejstarší řemesla, zpracovávající a využívající dřevo. Pivovar Plzeňského Prazdroje je dnes jedním z posledních míst v Evropě, kde tradiční bednářské řemeslo pokračuje a nadále se rozvíjí. Pivovar svou bednářskou dílnu zachovává nejen z úcty k tradici, ale i z praktických důvodů. Pivo zrající postaru v dubových sudech pivo-

varských sklepů slouží k trvalému porovnávání s pivem, které zraje v moderních tancích tak, aby zůstala zachována původní chuť tradičního plzeňského ležáku. Toto pivo zrající postaru mohou zájemci ochutnat během prohlídky turistické trasy v pivovaru. Bednářství, dubové ležácké sudy, kvasné kádě a část původních sklepů, kde se dříve vyrábělo pivo, představuje významnou součást prezentace plzeňského pivovaru pro širokou veřejnost, důkaz trvalé péče o tradice a historické kořeny unikátního piva Pilsner Urquell. Bednáři vyrábějí sudy klasickým náročným postupem, jehož jednotlivé části nejsou zaznamenány v žádném návodu a předávají se bezprostředně v praxi, z generace na generaci.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2017.

Kontakt:

Ing. Rudolf Šlehofer, manažer služeb cestovního ruchu, kulturního a historického dědictví

📍 Plzeňský Prazdroj, a. s., U Prazdroje čp. 7, 304 97 Plzeň

☎ 724 617 923 | ✉ rudolf.slehofer@asahibeer.cz | 🌐 www.prazdroj.cz

DECHOVÁ HUDBA

Nositel statku

Dechová kapela Kralovanka Kralovice

Dechová kapela Kralovanka Kralovice existuje již od roku 1926, kdy ji založili bratři Fenclové z Robčic. První vystoupení se uskutečnilo dne 2. října 1926 v Penzionu Liblín. Od roku 1937 působil vedle dechovky také tzv. univerzální orchestr, který doplňuje repertoár modernějšími skladbami jako tanga, waltze, slowfoxy a foxtroty. Dlouholeté úspěšné působení tanečního orchestru hudby Fenců končí v roce 1980. Pronikáním elektroniky do taneční hudby, změny žánru, ale hlavně ekonomické důvody přiměly kapelníka Václava Žákovce přizpůsobit se požadavkům doby a zredukovat kapelu. Od té doby působí tedy Fenclové opět jen jako čistě dechová hudba. Další etapa – období hudby Fenců nastává v roce 1989, kdy se tvoří dechovka většinou z důchodců, kteří již zanechali svoji aktivní činnost. Kapelníky byli: 1926–1950 Antonín Fencel, zakládající; 1950–1959 Josef Fencel; 1959–1969 Josef Vavříčka, 1969–1980 Ladislav Pícl; 1980–

1989 Václav Žákovec; 1989–2006 Jiří Fencel, syn zakladatele kapely; od roku 2006 Pavel Sak. Dechová kapela Kralovanka v současnosti, kromě akcí na území města Kralovic, zajišťuje pravidelně svým koncertním vystoupením i Okresní zemědělskou výstavu na Hadačce a Národní pouť v Žihli.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2021.

Kontakt:

Pavel Sak, kapelník Kralovanky Kralovice

📍 Žatecká čp. 336, 331 41 Kralovice

☎ 606 272 482

✉ saksak1@tiscali.cz

🌐 www.dechovka-kralovice.estranky.cz

DECHOVÁ HUDBA

Nositel statku

Hornická dechová kapela Nýřaňanka Nýřany

Dechovka Nýřaňanka byla založena roku 1932 horníky z Nýřan a okolí. Prvním kapelníkem byl Josef Gruber. Postupným odchodem starších muzikantů se kapela zmenšovala. Rozvojem hornictví po druhé světové válce zažívá kapela svou renezanci. Jako hornická kapela dodržuje

hornickou tradici. Kapela je tradiční klasickou hornickou dechovkou, ale má i bohatý repertoár tanečních skladeb, které hraje především na Abecedách Vladimíra Vaniše v Nýřanech. Vystupuje v klasických hornických uniformách a připomíná tak bohatou historii hornictví nejen toho uhelného na Nýřansku, ale i rudného na Stříbrsku. Hornická dechová kapela Nýřaňanka vystupuje na oslavách měst a obcí, dechovkových festivalech, setkáních rodáků nebo odpoledních setkáních s dechovkou nejen v Plzeňském kraji. Hornická dechová kapela Nýřaňanka je jako jediná v Plzeňském kraji pokračovatelem tradice hornických dechových hudeb a v tomto kontextu je vysoce reprezentativní. Od roku 2005 je kapelníkem Jaroslav Brabenec. Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2021.

Kontakt:

Jaroslav Brabenec, kapelník a Vladimíra Tolarová, manažerka Nýřaňanky Nýřany

📍 Mikoláše Alše čp. 844, 330 23 Nýřany

☎ Jaroslav Brabenec 733 656 016; Vladimíra Tolarová 725 912 377

✉ tolarovavladka@seznam.cz | 🌐 www.nyrananka.estranky.cz

DECHOVÁ HUDBA

Nositel statku

Solovačka, dechový a taneční orchestr ze Sušice

V roce 1947 vznikl v podniku SOLO Sušice podnikový orchestr Solovačka. Zakladatelem a kapelníkem byl Ladislav Antes. V dalších letech se vystřídalo v orchestru několik kapelníků. Na dlouhých dvacet let převzal taktovku v roce 1957 trumpetista Karel Švarc. Od roku 2014 je kapelníkem Ing. Václav Dušek, zřizovatelem kapely je Sušické kulturní centrum SÍRKUS Sušice. Solovačka má specifický zvuk díky jedinečnosti hudebního materiálu, jehož základ tvoří úpravy sušického muzikanta Karla Polaty. Na oblíbených autorských koncertech na přelomu 50. a 60. let 20. století se nesoustředila pouze na regionálního skladatele, ale odehrála pásma skladeb a písní Karla Hašlera, Františka Kmocha, Karla Vacka, Ády Doška a dalších. Repertoár je postaven na české dechovce písní o Šumavě. V uplynulých letech se v souboru předávaly zkušenosti i repertoár z ge-

nerace na generaci, a to bez přerušení. Neodmyslitelně patří k městu Sušice a jeho okolí, je trvalou součástí jeho společenské i hudební historie.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2021.

Kontakt:

Karel Sedlecký, ředitel Sušického kulturního centra – SÍRKUS, p. o.

📍 Příkopy čp. 178, 342 01 Sušice I.

☎ Ing. Václav Dušek 602 496 202 | ✉ dusek@solovacka.cz | 🌐 www.solovacka.cz

DECHOVÁ HUDBA

Nositel statku

Úhlavanka, pošumavská dechovka z Klatov

Počátky pošumavské dechové kapely sahají do roku 1967, kdy ji založilo osm muzikantů v čele s klatovským trumpetistou Antonínem Bulkou. Pomoc při vzniku kapely prokázal rovněž Jan Klička. Tehdy kapela nesla název Klatovačka a zřizovatelem byla Stálá divadelní scéna v Klatovech.

V roce 1970 se novým zřizovatelem stal n. p. Zemědělské stavby Klatovy a kapela změnila svůj název na Stavbařka, který užívala až do roku 1972, kdy název změnila na Úhlavanku. V tomto roce uskupení přechází pod ZV ROH Zápa- dočeské mlékárny v Klatovech. Krátce se nachází u Okresní správy silnic Klatovy a znovu u Zemědělských staveb v Klatovech. Až v roce 1989 se kapela zcela osamostatnila a začala užívat název Úhlavanka, pošumavská kapela z Klatov. Základní repertoár Úhlavanky, pošumavské dechovky z Klatov tvoří převážně písně ze Šumavy a Pošumaví. Vystupuje nejen v Klatovech, ale i na mnoha kulturních a společenských akcích v okolí i v zahraničí. Šíří kvalitní českou dechovou hudbu, důstojně reprezentuje město Klatovy.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2021.

Kontakt:

Jan Červený, kapelník Úhlavanky, pošumavské dechovky z Klatov

Pod Koníčky čp. 456, 339 01 Klatovy II.

☎ 732 958 688 | ✉ hcerveny@email.cz | 🌐 www.uhlavanka.webnode.cz

DUDY A DUDÁCKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Domažlická dudácká muzika

Domažlická dudácká muzika patří k předním souborům prezentujícím chodskou dudáckou hudbu. Většina jejích členů jsou profesionální hudebníci, absolventi konzervatoří a vysokých hudebních škol. Zpěváci Domažlické dudácké muziky Josef Kuneš a Kamil Jindřich se stali v roce 2007 Laureáty festivalu ve Strážnici za výjimečnou interpretaci chodské lidové písně. Kapelník Josef Kuneš patří mezi nejlepší české dudáky a sám jako učitel ZUŠ v Domažlicích vychoval desítky žáků. Za dobu své existence Domažlická dudácká muzika navštívila řadu evropských zemí včetně Ruska a Pobaltí. Koncertovala v Japonsku, USA a Austrálii. Vyдалa tři profilová CD a na mnoha dalších se podílela. Jako prameny, z nichž kapela při tvorbě čerpá, i jako inspirace pro úpravy písní slouží zápisy sběratelů 19. a první poloviny 20. století, především sbírka Jindřicha Jindřicha. Repertoár obsahuje

písně milostné, darebné, pijácké, robotní, nechybí ani humorná vyprávění, tzv. poudačky. Zpestřením koncertů jsou instrumentální skladby se sólovou hrou na lidové nástroje. Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Josef Kuneš, vedoucí Domažlické dudácké muziky

📍 JUDr. A. Žlábkova čp. 208, 344 01 Domažlice

☎ 605 983 020 | ✉ josefdudak@centrum.cz | 🌐 www.dudacka.cz

DUDY A DUDÁCKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Folklorní soubor Rokytky Rokycany

Původně dětský folklorní soubor založila při někdejším Domě pionýrů a mládeže v Rokycanech v roce 1967 Božena Auterská za podpory Josefa Režného ze Strakonice. Za dobu své existence se soubor obdivuhodně rozrostl do mnoha tanečních a hudebních složek. Působila v něm řada vynikajících muzikantů, kteří se dnes hudbě věnují profesně. V roce

1989 se poprvé představil pod novým názvem Rokytky. V čele souboru stály Romana Šlapáková a Božena Auterská, autorem hudby byl Jiří Fišer. Pro soubor tvořily svoje choreografie Věra Svobodová, Eva Rejšková a Daniela Stavělová. V dalším období určovali tvář souboru zejména choreograf Jan Malík a autor hudby Zdeněk Vejvoda a později hostující Zdeněk a Věra Bláhovi či Jena Janovská. Paralelně zde pracuje i několik dětských a mládežnických skupin s vlastními dudáckými muzikami, např. Sluníčko, Rokytička aj. Účastní se mezinárodních přehlídek a festivalů. Spolupracuje s rozhlasem a televizí. Všechny rokycanské folklorní soubory jsou sdruženy v Klubu tanečních souborů Rokytky a pracují jako zájmové útvary při Domě dětí a mládeže v Rokycanech.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Mgr. Radka Brožíková, předsedkyně výboru Folklorního souboru Rokytky Rokycany,
Klub tanečních souborů Rokytky, z. s.

Čechova 1155/II., 337 01 Rokycany

☎ 724 036 043

Radka.Brozikova@seznam.cz

www.uhlavanka.webnode.cz

DUDY A DUDÁCKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Folklórní soubor Úsměv Horní Bříza, z. s.

Folklórní soubor Úsměv byl založen v roce 1958 hudebním redaktorem plzeňského rozhlasu Zdeňkem Bláhou. Věnuje se zpracování folklorních materiálů z Kralovicka, Plaska, Manětínska, Plzeňska, částečně i Chodska a Pošumaví. Se souborem spolupracovala řada významných odborníků a autorů, např. Jaroslav Krček, Alena Skálová, Eva Rejšková, Zdeněk Lukáš, Václav Bárta, je s ním spojena i řada jmen vynikajících zpěváků: Věra Rozsypalová-Bláhová, Václav Dolejš, Jiří Bárta, Jana Kopřivová. Soubor čerpá především ze sbírek Národopisného muzea v Plzni a rukopisů Josefa Vorla, Otakara Šnajdaufa, Zdeňka Bláhy a Františka Bonuše. Od svého založení se účastní festivalů v tuzemsku i v Evropě, spolupracuje s Českým rozhlasem Plzeň a s Českou televizí. V současné době je soubor tvořen taneční a hudební složkou a sólisty. Hudební styl a precizní interpretace

kapely souboru Úsměv je vzorem všem západočeským souborům. Působení Věry a Zdeňka Bláhových se stalo inspiračním pro novou generaci folkloristů.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Ing. Luboš Kepka, předseda spolku a Mgr. Markéta Jílková, vedoucí souboru

📍 V Jámě čp. 761, 330 12 Horní Bříza

📞 Mgr. Markéta Jílková 732 946 263 | ✉️ soubor-usmev@volny.cz | 🌐 www.soubor-usmev.webnode.cz

DUDY A DUDÁČKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Chodský soubor Mrákov

Chodský národopisný soubor Mrákov založili roku 1961 Jan Hoffman a Adam Nejdľ z Mrákova a Antonín Kaše ze Starého Klíčova. Dlouholetým vedoucím souboru byl Josef Nejdľ st. Soubor je součástí národopisného Spolku přátel dolního Chodska, v jehož čele stojí předsedkyně Ludmila Kašová. Od roku 1978 má soubor vlastní dudáckou kapelu,

kteřou založil Václav Kupilík ze Spáňova. Muzika hraje ve složení: dudy v ladění Es, Es klarinet, B klarinet, housle a kontrabas. Při souboru dospělých pracuje dětský národopisný soubor pod vedením Marie Johánkové, který od roku 1991 nese název Mráček. Soubor zpracovává národopisné materiály dolního Chodska, zvláštní pozornost věnuje regionální dudácké hudbě, zpěvu, tanci a výroční a rodinné obřadnosti. Vystupuje v dolnochodských krojích. Hudební podklady jsou především ze sbírký Jindřicha Jindřicha.

Cenným zdrojem inspirace je i pozůstalost po sestrách Bílkových z Mrákova. Soubor od svého založení pořádá v Mrákově folklorní přehlídku Chodská hýjta, dále pak vystupuje na slavnostech a folklorních festivalech.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Ludmila Kašová, předsedkyně Spolku přátel dolního Chodska, z. s.

📍 345 01 Mrákov čp. 105

☎ 607 111 541

ludmilakasova@seznam.cz

www.mrakovskysoubor.cz

DUDY A DUDÁČKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Konrádyho dudácká muzika

Konrádyho dudácká muzika byla založena v Domažlicích v roce 1955. Hraje v obsazení velké dudácké muziky (dvoje dudy, Es klarinet, B klarinet, housle a kontrabas) a zpracovává lidové písně a instrumentální melodie dolního a horního Chodska, především ze sbírky Jindřicha Jindřicha. S muzikou od jejího založení spolupracovaly takové osobnosti jako Jindřich Jindřich, Rudolf Svačina, Stanislav Svačina, Vladimír Baier, Jaroslav Krček, Zdeněk Lukáš a Zdeněk Bláha. Kapela nahrála ve studiích Československého a Českého rozhlasu na 700 lidových písní a tři desítky orchestrálních skladeb. Tradičně se podílí na programu Chodských slavností v Domažlicích, je pravidelným účastníkem Mezinárodních folklorních festivalů ve Strážnici a Mezinárodních dudáckých festivalů ve Strakonici. Z významných zahraničních účastí lze jmenovat Mezinárodní festival

mládeže a studentstva v Moskvě 1957, či Folklorní slavnosti v Llangollenu ve Velké Británii 1965. Konrádyho dudácká muzika zásadně ovlivnila styl hry chodských a západočeských dudáckých kapel a je dodnes vzorem svojí vysokou interpretační úrovní.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Vlastimil Konrády, vedoucí Konrádyho dudácké muziky

📍 Vrbova čp. 393, 344 01 Domažlice

☎ 608 961 291 | ✉ vkonrady@gmail.com | 🌐 www.kdm-cz.eu

DUDY A DUDÁCKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Národopisný soubor Postřekov, z. s.

Nejstarším folklorním souborem Chodska je zcela určitě Národopisný soubor Postřekov založený roku 1933 s posláním uchovat hodnoty hudebního a tanečního folkloru horního Chodska. Také hudebníci se snaží zachovat obsazení tzv. malé selské muziky (dudy, housle, Es klarinet), hrají však také v obsazení tzv. čtyřky (dudy, housle, Es a B klarinet) a velké selské muziky, tj. s kontrabasem, B klarinetem a houslovými kontry. Ve zvykloslovných pásmech (svatba, masopust) vystupují zpěváci a tanečníci všech věkových kategorií. Jejich taneční, zpěvní a hudební projev je na výsost autentický. Zajiž-

dí-li soubor do nejbližšího okolí, pak se pohybuje se všemi svými potomky, včetně kojenců vždy oblečených do kroje. Soubor má svou dětskou odnož, z níž se rekrutují tanečníci a zpěváci dospělého souboru. Veškerá domácí aktivita se vybíjí v mohutném masopustu trvajícím pět dnů, na jehož programu mají členové souboru lví podíl. Účinkuje na tuzemských i zahraničních folklorních festivalech, jeho projevy jsou zaznamenány na CD, DVD a VHS nosičích.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Radek Zuber, předseda Národopisného souboru Postřekov, z. s.

📍 345 35 Postřekov čp. 100

☎ 602 214 475 | ✉ info@postrekovo.cz | 🌐 www.postrekovo.cz

DUDY A DUDÁCKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Plzeňský lidový soubor Mladina, z. s.

Folklorní soubor Mladina (původně folklorní soubor Škoda) vznikl v roce 1954. U jeho zrodu stáli Jaroslav Edel, Mariana Klementová, Draha Horáková a Josef Nehonský. V posledních desetiletích se věnuje scénickému zpracování folkloru jihozápadních Čech, především Plzeňska. V současnosti má soubor taneční a hudební složku, dudáckou muziku v obsazení housle, violy, kontrabas, klarinety in B, zobcová a příčná flétna, dudy. Soubor ve svých řadách vychoval řadu tanečníků a zpěváků. Ve vedení se vystřídaly takové osobnosti jako Jaromír Bažant, Miroslav Šmíd, Jaroslav Krček, Josef Vršecký, Václav Švík, Josef Fiala, Jiří Štrunc, Martin Kaplan, Zdeněk Kopecký, Jaroslava a Milan Smolovi a Jan Voves. Mezi

přední zpěváky patřili Jaromír Horák, Jaroslava Krčková, Jitka Ouřadová a Václav Švík. Se souborem v průběhu let spolupracovala řada muzikantských osobností, kromě již zmíněných zejména Josef Krček, Jiří Ica Pospíšil, Zdeněk Šmíd, autoři choreografií Libuše Hynková, Eva Rejšková, Alena Skálová či Gustav Voborník. Soubor se účastní festivalů doma i v zahraničí. Od roku 1986 při souboru dospělých působí dětský soubor Škodováček, dnešní Mladinka, s vlastní dudáckou muzikou a od roku 2001 seniorský soubor Skanzen Škoda Plzeň.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Libor Hnát, vedoucí souboru a člen výboru Plzeňského lidového souboru Mladina, z. s.

📍 Nepomucká čp. 52, 326 00 Plzeň-Hradiště

☎ 603 474 570 | ✉ mladina@seznam.cz | 🌐 www.mladina.cz

DUDY A DUDÁČKÁ MUZIKA V PLZEŇSKÉM KRAJI

Nositel statku

Soubor písní a tanců Jiskra Plzeň, z. s.

Jiskra byla založena v roce 1958 Františkou a Vladimírem Sýkorovými při Základní škole v Jablonského ulici v Plzni. V roce 1970 se osamostatnila a byla zřizována Závodním klubem ROH Železničářů. Od roku 1993 fungovala jako sdružení a od roku 2015 je zapsaným spolkem. Zaměřila se na interpretaci folkloru Plzeňska, Chodska a Žinkovska. V souboru se uplatnila řada mladých instrumentalistů, zpěváků a tanečníků. Do roku 2005 hudební úpravy pocházely z pera vedoucího muziky Miroslava Šimandla. Od roku 2006 je upravoval vedoucí souboru a primáš Miroslav Škarda. Hudba hraje ve složení tzv. velké selské muziky rozšířené o další nástroje. Početná je zejména smyčcová sekce. Účastní se domácích i zahraničních festivalů, získala řadu ocenění. Spolupracuje s plzeňskou redakcí Českého rozhlasu a s Českou televizí. Od roku 1985 každoročně pořádá Staročeský bál v Plzni, v letech 1997–2006 byla or-

ganizátorem Mezinárodního folklorního festivalu CIOFF, od roku 2007 je jeho hlavním spoluorganizátorem. Soubor má taneční, hudební a pěveckou složku. V roce 1982 byl při souboru založen dětský soubor Jiskříčka s vlastní dudáckou muzikou. V roce 2000 navíc vznikl seniorský soubor Jiskra 58.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Soubor písní a tanců Jiskra Plzeň, z. s., Květná 2297/40

📍 Východní Předměstí, 326 00 Plzeň

☎ 604 894 297 | ✉ souborjiskra@souborjiskra.eu | 🌐 www.souborjiskra.eu

KOLOVEČSKÁ KERAMIKA RODINY VOLFŮ

Nositel statku

Martin Volf – Muzeum techniky a řemesel, kolovečská keramika

Rod Volfů z Kolovče vyrábí od roku 1785 do dnešních dnů nepetržitě známou kolovečskou keramiku. Hrnčířské řemeslo se v této rodině po sedm generací předává z otce na syna. V současnosti keramiku vyrábějí poslední dvě generace: Rudolf a Martin Volfovi společně s manželkami, které výrobky malují. Dílna, ve které se dodnes vyrábí, pamatuje Františka Volfa, který ji v domě čp. 1 zřídil v roce 1898. Kolovečská keramika je jedním z výrazných rysů národopisné charakteristiky Chodska. V roce 1925 obdržel František Volf za vystavené výrobky čestné uznání na světové výstavě v Paříži. V roce 1975 byl Rudolf Volf jmenován Mistrem lidové umělecké výroby a v roce 2001 obdržel z rukou ministra kultury titul Nositel tradice lidových řemesel. V roce 2010 byl Martin Volf oceněn titulem Živnostník roku Plzeňského kraje. Po celou dobu výroby jsou dodržovány tradiční technologické postupy. V roce 1995 bylo rodinou založeno Muzeum techniky a řemesel,

kde má expozice kolovečské keramiky své místo a je takto vhodně prezentována.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2017.

Kontakt:

Martin Volf – Muzeum techniky a řemesel, kolovečská keramika

📍 Domažlická čp. 1, 345 43 Koloveč

☎ 737 480 473, 379 494 235 | ✉ info@muzeum-kolovec.cz | 🌐 www.muzeum-kolovec.cz

KOLOVEČSKÝ DIVOTVORNÝ MLÝN NA BÁBY

Nositel statku

Městys Koloveč

Pověst o Kolovečském mlýnu vznikla pravděpodobně na počátku 19. století, přičemž prvním dochovaným výjevem z vlastního přemílání bab na mladá děvčata v Kolovečském mlýnu je obraz na dřevě z roku 1858. Kontinuita provozování této slavnosti byla před rokem 1989 na několik desetiletí přerušena. Během slavnosti probíhá ochotnické představení, zastavené dějem do počátku 19. století, při kterém se rozhodne o zprovoznění divotvorného mlýna, který přijede, tažený párem koní, během představení na venkovní scénu. Po seřízení mlýna do něj postupně vstupují jednotlivé báby a po jejich

fyzickém přemletí, zajišťovaném místní chasou, z mlýna vycházejí mladé dívky. Poté mlýn projíždí průvodem po městečku a za doprovodu muziky a diváků postupně přemílá jednotlivé zájemkyně z řad místních a přespolečných žen. Slavnosti se zúčastňuje cca 5–7 tisíc diváků, pro které je připraven bohatý doprovodný kulturní program. Hlavním pořadatelem slavnosti, která se koná nepravidelně, vždy po cca 4–5 letech nebo také při jiných významných příležitostech či jubileích, je Městys Koloveč. Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2021.

Kontakt:

Ing. Václav Pergl, starosta Městysu Koloveč

U Staré fary čp. 142, 345 43 Koloveč

☎ 724 269 136

✉ vaclav.pergl@mestyskolovec.cz

🌐 www.mestyskolovec.cz

OCHOTNICKÉ DIVADLO ZÁPADNÍCH ČECH

Nositel statku

Divadelní soubor Štace Kaznějov, z. s.

Divadelní soubor Štace Kaznějov je soubor s dlouholetou tradicí. Významným způsobem se podílí na kulturním dění nejen v Kaznějově. Založen byl roku 1896, původně pod názvem Kollár, v roce 1979 přijal název Štace. Patří k nejaktivnějším a nejúspěšnějším souborům v západočeské oblasti. Uvádí každoročně několik titulů, nejen představení pro děti či dospělé, ale také večery poezie, besedy s významnými osobnostmi, rovněž pásma při příležitosti různých svátků. Členové Štace Kaznějov se účastní mnoha soutěží. Soubor spolupracuje s folklorním souborem Máj Nýřany a k hostování zve mnohé amatérské i profesí-

onální divadelní soubory. V roce 2001 soubor vybudoval divadelní klub Šutr v tělocvičně bývalé školy, dnes sídla městského úřadu. Soubor zde nejen zkouší, ale i hraje. Výraznou osobností souboru je Alena Svobodová, vedoucí souboru, herečka, režisérka, autorka, organizátorka a zároveň předsedkyně Svazu českých divadelních ochotníků. Soubor si vychovává své nástupce. Je jakýmsi rodinným divadlem, kde se divadelní zkušenosti a tradice předávají z generace na generaci.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Ing. Alena Svobodová, vedoucí Divadelního souboru Štace Kaznějov, z. s.

Ke Škále čp. 220, 331 51 Kaznějov

☎ 724 447 806 | ✉ svob14@seznam.cz | 🌐 www.stace.cz

OCHOTNICKÉ DIVADLO ZÁPADNÍCH ČECH

Nositel statku

Divadelní spolek Jezírko Plzeň

Divadelní spolek Jezírko Plzeň patří mezi nejstarší divadelní spolky v Plzni. Svoji činnost zahájil v roce 1916 na Košutce pod názvem Dělnická tělovýchovná jednotka na Košutce a vlastně bez přestávek působí dodnes. Souběžně od roku 1921 nedaleko existoval Dělnický ochotnický soubor v Bolevci. Řada herců a režisérů působila v obou souborech, až soubory nakonec v roce 1976 splynuly po zbourání Lidového domu v Bolevci. Na ustavující schůzi při spojení spolků v roce 1976 bylo 87 aktivních členů. Od roku 1976 soubor působil pod názvem DAS Lucerna (Divadelní amatérský soubor Lucerna) v kulturním domě na Košutce, v 80. letech spíše

v okolí, neboť sál byl v havarijním stavu. Tím začala „nejistá sezóna“, kde soubor bude zkoušet a uvádět své hry. Po roce 1990 a privatizaci kulturního domu spolek začal pouť po řadě plzeňských scén, která skončila až v roce 2005 v KD Šeříkova. Od roku 1993 soubor působí pod názvem Divadelní spolek Jezírko, na památku řady představení u jezírka na Košutce. V 90. letech 20. století hrál soubor zejména hry pro děti, po roce 1999 nastupují stále více představení pro dospělé. Typické je pro divadlo i hostování na řadě scén v okolí Plzně.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2019.

Kontakt:

David Adámek, předseda Divadelního spolku Jezírko

📍 Šeříková 2428/13, 326 00 Plzeň

☎ 728 577 234 | ✉ divadlo@jezirko.info | 🌐 www.jezirko.info

POCHOTNICKÉ DIVADLO ZÁPADNÍCH ČECH

Nositel statku

Divadlo PROPADLO Plzeň, z. s.

Divadlo PROPADLO Plzeň je ochotnický soubor, který ve své činnosti navazuje na spolek Jednota divadelních ochotníků, jež byl založen roku 1910 v Doudlevcích. Soubor patří k nejstarším divadelním souborům v Plzeňském kraji. Vždy těžil z rodinných tradic. Do jeho historie se zapsala rodina Stanislava Mainera a v posledních čtyřiceti letech rodina Marovičů.

PROPADLO se stává jakýmsi rodinným divadlem, kde se zkušenosti a tradice předávají z generací na generaci. Soubor se nechával inspirovat spoluprací s profesionálními umělci i výtvarníky, především s Jaroslavem Pleskalem. Řada budoucích profesionálů z jeho řad i vzešla. Soubor

se pravidelně zúčastňuje krajských divadelních přehlídek. Tradice souboru doslova staví na autentickém herectví svých členů. Spolek je unikátní z hlediska ojedinelosti svědectví, často čerpá podněty k tvorbě v regionu.

Podstatné je i systematické připomínání díla plzeňského historika a literáta Václava Kuchynky.

Soubor se v posledním dvacetiletí úspěšně zapojil do činnosti sdružení amatérských souborů působících v Divadle Dialog. Často reprezentuje Plzeň na mnoha divadelních přehlídkách.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2019.

Kontakt:

Dagmar Marovičová, vedoucí souboru, Divadlo Dialog Plzeň, z. s.

📍 Klatovská třída 5/7, Jižní Předměstí, 301 00 Plzeň

☎ 775 666 554 | ✉ marovicova.d@seznam.cz | 🌐 www.propadlo.ic.cz

OCHOTNICKÉ DIVADLO ZÁPADNÍCH ČECH

Nositel statku

Spolek divadelních ochotníků v Radnicích, z. s.

Spolek divadelních ochotníků v Radnicích je nejstarším v Plzeňském kraji. Má dlouholetou tradici. Jeho historie spadá až do roku 1850. Jeho činnost byla velmi aktivní (např. v roce 1919 uvedl 11 premiér!). Jeho šéfem byl v novodobé historii Jaroslav Vyčichlo, mimo jiné také předseda SČDO, po jeho smrti se nejvýraznějším reprezentantem radnického Spolku divadelních ochotníků stal režisér a organizátor veřejného života René Keller. Jde o reprezentativní spolek na celonárodní úrovni. Činnost souboru lze považovat za kulturní dědictví Plzeňského kraje.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2017.

Kontakt:

René Keller, starosta Spolku divadelních ochotníků v Radnicích, z. s.

📍 Náměstí Kašpara Šternberka čp. 69, 338 28 Radnice

☎ 721 223 091 | ✉ rkeller@centrum.cz

OCHOTNICKÉ DIVADLO ZÁPADNÍCH ČECH

Nositel statku

Tyjátr Horažďovice, z. s.

Tyjátr Horažďovice, jeden z nejstarších ochotnických divadelních souborů v Čechách, nejstarší v západních Čechách, byl založen v roce 1845. Počáteční léta souboru i předválečná doba byla úspěšná. Ve válečném období byla činnost spolku oslabena, ale nebyla přerušena. V roce 1921 v době nového Československa byl soubor dáván za vzor. Měl 39 aktivních členů. Činnost spolku nepřerušila ani 2. světová válka. V roce 1947 nastalo oživení, ale už po roce 1948 zájem o ochotničení ochabl. Koncem roku 1964 se činnost spolku začala opět rozvíjet. V roce 1995 se Divadelní soubor stal samostatnou organizací a v roce 2006 byl přejmenován na dnešní název Tyjátr. Horažďovický soubor se

zúčastnil mnoha přehlídek amatérského divadla. Od roku 2007 pravidelně pořádá v kulturním domě Divadelní bál a od roku 2011 známé a oblíbené Horažďovické peklo. Součástí Tyjátru je od roku 2006 loutkoherecký kolektiv, který má v repertoáru 45 pohádek, ve kterých se střídá 50 dřevěných marionet vysokých cca 70 cm. Veškeré dění souboru je zaznamenáno v kronice. V roce 2015 byl u příležitosti 170. výročí od založení vydán o historii souboru Almanach divadelního souboru.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Karel Šťastný, předseda souboru Tyjátr Horažďovice, z. s.

Palackého čp. 932, 341 01 Horažďovice

☎ 777 558 048 | ✉ k.happy@seznam.cz | 🌐 www.tyjatr.cz

PLZEŇSKÉ LOUTKÁŘSTVÍ

Nositel statku

Divadlo ALFA, příspěvková organizace

Nejvýznamnějším současným pokračovatelem plzeňské loutkářské tradice je profesionální divadlo ALFA, jehož přímý předchůdce, Divadlo dětí, zahájilo činnost v roce 1966 v prostorách ALFY na Americké třídě. V roce 1992 se přestěhovalo do moderní budovy na Rokycanské 7 a přijalo svůj dnešní název. Jeho zřizovatelem je Město Plzeň. Současný tvůrčí tým, spolu s externími spolupracovníky s dvanáctičlenným hereckým souborem upřednostňuje komediální pojetí divadla a loutku stále považuje za dominantní a neobyčejně lákavý jevištní fenomén. Divadlo se obrací k velice široké divácké obci – od dětí z MŠ až po

mládež a dospělé. Od roku 1970 do roku 2011 divadlo navštívilo řadu zemí, např. Japonsko, USA, Kanadu, Finsko, Norsko ad. Od roku 1967 je divadlo spolupořadatelem festivalu SKUPOVA PLZEŇ, soutěžního bienále českého profesionálního loutkového divadla. I díky Plzeňskému loutkářství v roce 2016 české loutkářství bylo připsáno do reprezentativního seznamu světového nemotného kulturního dědictví UNESCO.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2017.

Kontakt:

MgA. Jakub Hora, ředitel Divadla ALFA, příspěvkové organizace

☺ Rokycanská čp. 7, 312 00 Plzeň

☎ 378 038 451 | ✉ info@divadloalfa.cz | 🌐 www.divadloalfa.cz

POSTŘEKOVSKÝ MASOPUST

Nositel statku

Tělovýchovná jednota SOKOL Postřekov, z. s.

Postřekovský masopust má v místě dlouholetou tradici nejméně od 20. let 20. století. Postřekovský masopust je pojmem nejen na Chodsku, ale sjíždí se na něj milovníci masopustního reje z blízka i z daleka. Koná se každoročně většinou v únoru a trvá čtyři dny. Zahájen je v sobotu maškarním balem. V neděli se koná krojovaný průvod Postřekovem tzv. „kytičková“. Pondělí patří babskému balu a úterý průvodu masopustních masek a popravě Masopusta na postřekovském hřišti. Ústřední postava lidové veselice, Masopust, je vycpaný a nesen na mářách. Poslední

masopustní bal se rozjíždí v úterý večer, končí po půlnoci a jeho konec znamená začátek postního období. Tento masopustní zvyk je pevnou součástí regionálního nehmotného kulturního dědictví. Jeho příprava a organizace zaměstná v přípravném období velkou část postřekovských občanů. Udržet podobu postřekovského masopustu v jeho co nejtradičnějším pojetí je v nejvyšším zájmu Národopisného souboru Postřekov a Sokola Postřekov.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2017.

Kontakt:

Václav Kreuz, předseda Tělovýchovné jednoty SOKOL Postřekov, z. s.

📍 345 35 Postřekov čp. 241

☎ 602 138 610

| ✉ vkreus@chodska.cz

| 🌐 www.sokolpostrekov.webnode.cz

STAROČESKÁ SVATBA, MASOPUSTNÍ PRŮVOD MĚSTEM PLÁNICE

Nositel statku

Sbor dobrovolných hasičů Plánice

Staročeská svatba, masopustní průvod městem Plánice, patrně vznikl jako reflexe masopustního období coby času veselí a svateb nejspíše ve 30. letech 20. století jako výsledek spolkové činnosti plánických občanů. Masopustní průvod, který pořádá každých pět let zdejší Sbor dobrovolných hasičů, má místnímu obyvatelstvu a návštěvníkům připomínat, jak obřad dříve probíhal. Koná se za velkého zájmu místního i vzdálenějšího obyvatelstva. Jeho příprava a organizace zaměstná velkou část občanů města Plánice. Příprava začíná již v říjnu předchozího roku, kdy obyvatelé Plánice plánují, kdo půjde za jakou postavu či

masku. K úplnému zpřesnění masek pak dojde na konci listopadu a v měsíci prosinci a lednu se intenzivně připravují masky, popř. i přesný program průvodu. Periodicita zvyku je sice pětiletá, ale tato skutečnost má zcela určitě pozitivní vliv na vysokou autenticitu projevu a jeho stálou vysokou kvalitu. Takový typ provedení masopustního průvodu není znám v územním prostoru Plzeňského kraje. Organizaci Staročeské svatby v Plánici podporuje také místní samospráva, která mj. přispěla na zakoupení krojů. Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2017.

Kontakt:

Stanislav Tikal, starosta Sboru dobrovolných hasičů Plánice

📍 Kostelní čp. 274, 340 34 Plánice

☎ 605 776 490 | ✉ standatikal@seznam.cz | 🌐 www.sdhplanice.cz

STRÁŽOVSKÉ KRAJKÁŘSTVÍ

Nositel statku

Město Strážov

První zmínka o krajkářství ve Strážově je z roku 1725. Vrchol ručně paličované krajky nastává v 1. polovině 19. století. Paličkovali ženy, muži i děti. Koncem 19. století se projevil vliv rozvoje mnohem levnějších krajk strojových a ručně paličované krajky začaly upadat. V 90. letech 19. století se do Strážova dostaly učitelky Městské průmyslové školy pokračovací pro dívky v Praze Marie A. Smolková a Regina Bíbová, které

sbíraly doklady krajkářství pro Národopisnou výstavu československou v Praze a pro svoji připravovanou knihu. Když viděly osobitost strážovských vláčkových paličkových krajk, podaly Národní Jednotě Pošumavské návrh na zřízení krajkářské školy. Škola založená 15. října 1896 se tak na několik desítek let stala nositelkou této tradice. O krajky ze Strážova byl zájem, ale s rozvojem snadnější obživy krajkářství upadalo. Jeho zániku mělo zabránit zestátnění školy. V roce 1961 byla škola uzavřena. Souběžně se školou pracovala Komanditní společnost pro strážovské krajkářství založená 1. července 1942. Po skončení 2. světové války byla její činnost zrušena. Krajkářky tvořily dále. Ve škole se začalo paličkovat opět v 80. letech 20. století. V současnosti se paličuje pod vedením Jitky Jiříkové. Nositelem statku je Město Strážov.

Na krajský Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Plzeňského kraje zapsán nositel statku v roce 2018.

Kontakt:

Ing. Josef Rousek, starosta Města Strážov

Strážov čp. 71, 340 21 Janovice nad Úhlavou

☎ 376 392 465

mesto@strazov.cz, josef.rousek@strazov.cz

www.mesto.strazov.cz

Tradiční lidová kultura regionů Klatovy – Cham

Průvodce expozicí

Vydalo:

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech, příspěvková organizace, 1. vydání

Texty:

Monika Mikešová, Mgr. Maria-Luisa Segl, Mgr. Luboš Smolík, archiv Pověřeného odborného regionálního pracoviště Plzeňského kraje pro dokumentaci tradiční lidové kultury a péči o ni.

Překlad do německého jazyka:

Mgr. Iva Hostýnková

Fotografie:

archiv Vlastivědného muzea Dr. Hostaše v Klatovech, příspěvkové organizace – Pověřeného odborného regionálního pracoviště Plzeňského kraje pro dokumentaci tradiční lidové kultury a péči o ni (autor fotografií: Jan Kavale, fotodokumentace realizována v roce 2021 a 2022), Ladislav Vogeltanz, MgA. Maria-Luisa Segl, Foto Baumann Cham

Redakční příprava:

Milena Břejchová, Monika Mikešová, Martina Salvová, Mgr. Ivana Sieberová,
Mgr. Hana Soumarová, Václava Soupírová
vedoucí redakčních prací: Mgr. Luboš Smolík

Grafická úprava a tisk:

DRAGON PRESS, s. r. o. Klatovy

Rok vydání:

2022

Náklad:

1.000 ks v českém jazyce, 1.000 ks v německém jazyce

ISBN 978-80-86104-71-3

Publikace vydána s finanční podporou projektu **Tradiční lidová kultura regionů Klatovy – Cham**
řešeného v **Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko**
Cíl EÚS 2014–2020, číslo projektu 323

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

**Europäische Union
Evropská unie**
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj